

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני י"ב חשוון תשפ"ב | דף היומי בבלי: ראש השנה ט | דף הכולל: ביצה ט.
דף היומי בהלכה: מסעיף כ"ב עד סימן תרמ"ט אמצע סעיף א' הגה "ומשום זה".
מוסר: חובת השמירה - פרק א' מ"ומה שאמר אוהב" עד תחילת פרק ב'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק כב 'שנאת הרבנות' עד פרק כד 'וכבר מצאנו שהמלאכים'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

"יש לנו אפיקורס בישיבה!" – זעק רבי אליה לאפיאן זצ"ל | "שאלתי את עצמי, מאיפה נחתנו
אצלי אלף שקלים?" | כשראש ישיבת 'פורת יוסף' איים לקפוץ מהחלון... | 2252

הסיפור היומי

כאשר שמע ר' אליה את השאלה, היה נראה כמי
שהכישו נחש, והוא החל לצעוק בקולי קולות: "יש
לנו אפיקורס בישיבה! יש לנו אפיקורס בישיבה!"

אצל המאמין, אין שאלות!

הייתי שליח מצוה! למה נשלחתי למעצר? איך יכול להיות שקרה
דבר כזה?"

כאשר שמע ר' אליה את השאלה, היה נראה כמי שהכישו
נחש, והוא החל לצעוק בקולי קולות: "יש לנו אפיקורס בישיבה!
יש לנו אפיקורס בישיבה!"

יותר לא הוסיף. הדברים נכנסו ללבו של הרב רפסון כארס
של עכנאי. זה היה כעין מכה חשמלית שזעזעה את כל גופו,
והחדירה עמוק בלבו, כי לשאול שאלות זו כפירה! אצל המאמין,
אין שאלות!

היה לי בן דוד, הרב שלמה זלמן עהרנטרוי ז"ל, בנו של דודי,
הדיין המפורסם, הגאון רבי חנוך עהרנטרוי שליט"א מלונדון (הרב
חנוך בן בלימלה לרפו"ש). ר' שלמה זלמן, היה איש חסד במלוא
מובן המילה. במשך כל החיים הקצרים שלו, היה עסוק יומם
ולילה בגמילות חסדים.

מספר הרב נפתלי שמואל רייך, משפיע דישיבת 'תורת דוד',
מונסי ניו יורק.

ידידי, הרב דוד רפסון שליט"א, מנהל סמינר 'נווה ירושלים'
בהר נוף, סיפר לי מעשה שקרה אתו לפני שנים רבות, שהיה
עבורו אחד מהרגעים המשמעותיים ביותר בחייו.

ר' דוד היה בחור אמריקאי צעיר, ואביו שלח אותו ללמוד
בארץ בכפר חסידים, שם שימש כמשגיח הגאון ר' אליהו לופיאן
זצ"ל, וכך זכה ליצוק מים על ידיו בשנותיו האחרונות ולקבל ממנו
מלוא חופניים תורה ויראה.

באותם ימים, בחורי ישיבות רבים היו מתנדבים בארגון
'פעילים' להציל נפשות תמימות של העולים החדשים מזרועות
הממשלה הכפרנית. גם ר' דוד התנדב. למרבה הצער, הוא נתפס
בעת פעולה, והוכנס למעצר לעשרה ימים על לא עוול בכפו.

כאשר חזר לישיבה, היה שבור ומתוסכל. היישר ניגש אל
המשגיח הנערץ, ותינה בפניו את מר ליבו: "רבי, אני לא מבין,
חז"ל אומרים לנו (פסחים ח, א) "שלוחי מצוה אינן ניזוקין", והרי

הלכו לרב לדין תורה, והרב פסק שהיה לו דין שומר, והוא צריך לשלם. מדובר היה בהרבה כסף, והוא היה בסך הכל בחור ישיבה.

בצר לו, נכנס לראש הישיבה, מרן הרב שך זצ"ל, סיפר לו את כל הספור, וסיים: "זהו, יותר אני לא עושה חסד! אם זה מה שקורה למי שעושה חסד, יותר לא אעשה!"

הרב שך שמע את הדברים, והגיב: "דו וועסט נאך טאהן און טאהן!", כלומר: אתה עוד תעשה חסד, עוד ועוד! או אז הבין, כי באמת אין שום קשר בין ההפסד שקרה לו, לבין מעשה החסד. מה שנגזר עליו להפסיד הוא יפסיד בכל מקרה, ואם ה' זימן בפניו הזדמנות לעשות חסד, יש לו זכות לעשות נחת רוח לה' יתברך! ואכן, כאמור, כל החיים שלו נעו סביב מעשי חסד, עד שנגדעו חייו באיבם ר"ל, יהי זכרו ברוך.

(מתוך מאמרו בגיליון 'אספקלריא')

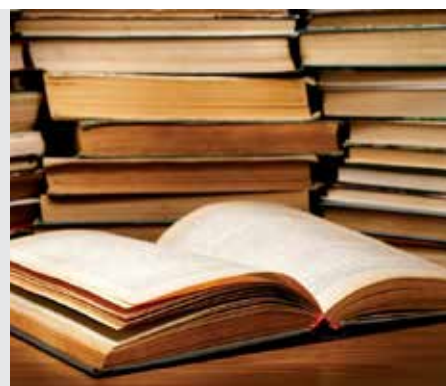
הוא סיפר לי שכשהיה בחור, למד בישיבת פוניבז' בבני ברק. יום אחד בלכתו ברחוב, ראה מונית עוצרת לפניו כלשהו, ויהודי יוצא מתוכה עם שלש מזוודות. ר' שלמה זלמן, שהיה בעל לב של זהב, הציע מיד את עזרתו ליהודי.

כנראה שהיתה איזו אי הבנה בין השנים - היהודי מהמונית חשב שהוא אומר שהוא ישמור על המזוודות, ובאמת הוא התכוון לעזור לו להעלות אותן. על כל פנים, הבחור שלמה זלמן, מעלה מזוודה לקומה בה גר האיש, וכאשר הוא יורד למטה הוא מוצא את האיש כולו מבוהל ועצבני. "איפה הייתי?" הוא צועק. "נגנבה המזוודה השלישית! למה לא שמרת עליה?"

האיש מהמונית לא נרגע. במזוודה היו לו חפצי ערך יקרים מאוד, והוא דרש מהבחור שישלם לו את מלוא הסכום של כל מה שהיה במזוודה, כדין שומר שפשע בשמירתו. הבחור ההמום לא הבין מה רוצים ממנו. הוא בסך הכל רצה לעזור ליהודי, למה הוא צריך לשלם?

הסיפור היומי

לחדרי נכנסה אשה מבוגרת עטויה מטפחת ירושלמית שחורה, ואומרת לי: "האם אתה הוא מנהל הסניף? ובכן, אתה מחזיר עכשיו את הכסף למי שהעביר אותו!"

"ללימוד תורה אין מחיר" | סיפור מפליא שסיפר ר' חיים הולצברג, מנהל המרכז למוסדות בבנק מרכנתיל

כי הוא עצמו לא רצה ליהנות מהכסף, והוא הורה לילדיו שיעשו בו שימוש. ואכן הם שהתמודדו עד כה עם הלוואות ומשכנתאות שלקחו לצורך השאת ילדיהם, קיבלו לפתע מתנה משמים. וכך, קיבלתי הוראות ברורות מבעל החשבון: להעביר סכום כזה לחשבון הזה, סכום אחר לפרעון המשכנתא הזו בחשבון ההוא ולשם כיסוי ההלוואה ההיא.

פעלתי בהתאם להוראות, נערכנו להעברת הכסף לשבעה חשבונות שונים שהיו פזורים במספר בנקים, כך שהתהליך לקח זמן. אך ביום בהירי הכל נעצר.

לחדרי נכנסה אשה מבוגרת עטויה מטפחת ירושלמית שחורה, טיכאלע. היא מזדהה כאשתו של אותו תלמיד חכם, ואומרת לי: האם אתה הוא מנהל הסניף? ובכן, אתה מחזיר עכשיו את הכסף למי שהעביר אותו.

מה? חשבתי שאני הוזה. כמעט נפלתי מהכסא. במשך חודש אנחנו עסוקים בנושא העברת הכספים, ופתאום, פקודה שכוז. אני שואל אותה מדוע, אך היא לא מרחיבה: 'אני', היא אומרת, 'גם בעלת החשבון, ובתור בעלת החשבון אני נותנת לך הוראה - תחזיר את הכסף למי שהעביר אותו. אני רוצה אותו בחשבון. אבל למה, אני תוהה. אפשר הרי לעזור לילדים, לכסות חובות. אין על מה לדבר', היא עונה בפסקנות. 'את התורה של בעלי לא נמכור בכסף'.

"באחד הימים נכנס לחדרי יהודי שלא הכרתי, אך שמעתי עליו הרבה. היה זה יהודי מבוגר עליו אפשר לומר כי הוא נחשב 'מנקיי הדעת שבירושלים' במלוא מובן המלה. לא נודע כרב, לא כראש ישיבה, אך כזה ששמו הלך לפניו בזכות העובדה שהוא ישב כל ימיו על התורה ועל העבודה, פשוטו כמשמעו. 'א ירושלמער איד', על כל המשתמע. מה לו ולסניף הבנק?

תהיתי, אך כבר אבין כי זו היתה רק ראשיתה של התמיהה... לאחר שהושבתי אותו וכיבדתי כערכו, אמר לי שנדרש להגיע לבנק רק משום שהורו לו לבצע משימה פשוטה. יהודי מחו"ל, גביר אדיר, ביקש לערוך עמו הסכם 'ששכר וזבולון' והוא מבקש להעביר סכום כסף לחשבוננו. 'הבנתי שצריך לחתום משהו', אמר, והרי הוא כאן.

בכמה כסף מדובר? שאלתי, וכמעט שנפלתי מכסאי. התברר שמדובר בסכום נכבד מאוד, כמה מאות אלפי יורו שיועברו לחשבוננו. בכל מקרה, מאחר ומדובר בסכום שהופקד בחו"ל, היה צורך להסדיר את התהליך. הוא חתם פה ופה היכן שהראיתי לו, ושב הביתה, לספריו ולתלמודו, ואילו אני המשכתי להתעסק עם ההעברה הצפויה.

והיה הרבה עם מה להתעסק. בשבועות הבאים הוסדר תהליך ההעברה הנדרשת - וכן, בניו וחתניו של האיש הגיעו אף הם לבנק - והסדירו את העברת התשלום לחשבונותיהם שלהם. התברר

את הלימוד. אני מעלה את השאלה, אומר את הדברים שאמרה לי הרבנית אשר מבקשת להחזיר את הכסף, ושומע רק מילה אחת: 'יא', כלומר - ככל אשר תאמר אליך, שמע בקולה... מיד לאחר מכן, ברגע כמימריה, חוזרת האצבע לרצד על שורות הגמרא.

ואחרי הוראה כזו, כבר לא נותר לי מה לעשות. ה'עיסקה' בוטלה. והכסף חזר ל'שותף' שמעבר לים. בבנק היו כאלו שהרימו גבה, אך אני דווקא הבנתי. כי כה הסבירה לי בעלת החשבון, בשעה שצעדנו לעבר ביתה: 'במשך עשרות שנים מסרנו את הנפש כדי שהוא, בעלי שיחיה, יוכל ללמוד. ודווקא כעת, לעת זקנה, שנמכור את הזכות הזו? חס וחלילה. ללימוד התורה אין מחיר - 'נישט דא קיין פרייז'. את הזכות הזו לא מוכרים, בכל מחיר."

(מתוך 'המודיע' ערב סוכות תשע"ט)

אין בעיה, אמרתי לה, נחזיר את הכסף, אבל אני חייב לשמוע את ההוראה הזו גם מהשותף השני בחשבון, בעלך...
'לא. זה ביטול תורה. מספיק פעם אחת הוא נאלץ להגיע לכאן. הוא לא יגיע לפה שוב'.

ודאי, אני אומר לה ומציע: אבוא אני אליו. בחפץ לב ובשמחה. וכך, אנו יוצאים לדרך, מגיעים לביתם של הלקוח ואשתו, דירה צנועה בשכונת גאולה, נכנסים לסלון שאינו אלא חדרון קטן שסביבו ארונות ספרים המרפדים את כל כתליו, מהמסד ועד הטפחות. במרכז - שולחן שאף הוא עמוס ספרים, בראשו יושב בעל הבית שראשו שקוע בספר ונעימה בוקעת מפיו.

המראה גורם לי להחסיר פעימה. התחושה היא מעין עולם הבא ממש. אין קשר בין החדר הזה, לעולם הרועש לו מבחוץ... אני ממתין בצד בשקט, ורק כעבור זמן מוצא את העוז לקטוע

פרשת השבוע

**כעבור שעתיים, כשישבו שני הבחורים בביהמ"ד
ולמדו כהכנה לתפילה, הגיע שליח לבשר להם:
הרבי מזמין אתכם ל'תה'... אבל הפעם חרג הרבי
מהרגלו והניח לפניהם ספלי קפה עתירי חלב...**

'גנבי הטשולנט' שזכו ללקח בלתי נשכח מהרבי ה'בית ישראל' מגור זצ"ל

המתגנבים אל מטבח הישיבה על מנת לטעום מהטשולנט המבעבע על הפלטה במטבח הישיבה, כנוהגם של בחורים בעלי קונדס.

ראה הרבי ושמר את הדבר בליבו. כעבור שעתיים ושלוש, עת ישבו אותם שניים ולמדו בבית המדרש כהכנה לתפילה, הגיע שליח לבשר להם: הרבי מזמין אתכם ל'תה'. הם הגיעו אל הקודש, אלא שהפעם לא היה זה 'תה' - הרבי שינה מהרגלו והניח לפניהם שני ספלי קפה עתירי חלב.

אחד מהשניים תיכף פרש מהשתיה בהיותו בשרי מהטשולנט הגנוב, אבל הבחור השני, מרוב רעד ובושה, החל מברך ברכת 'שהכל'... תיכף זכה הוא לסטירת לחי מידי הקודש: "הלא אתה בשרי!" - גער בו הרבי - "ואיככה תרצה לשתות את הקפה!"...

כך, בדרך שלא תישכח מהם לעולם, חנך מרן ה'בית ישראל' את הבחורים לבל יהינו עוד לשלוח יד ולגנוב מאכלים ממטבח הישיבה ובכך לעבור בשאט נפש על יסודות הדת וההלכה.

(מתוך מאמרו של הרב יקותיאל יהודה גנזל, 'המבשר תורני')

**"ויקח חמאה וחלב וכן הבקר אשר עשה ויתן לפניהם..."
(בראשית יח ח)**

מנהג נהג כ"ק מרן אדמו"ר ה'בית ישראל' מגור זי"ע עוד בחיי חיותו של אביו הקדוש: להיכנס אל היכל בית המדרש בשעות המוקדמות מאד של השחר, בארבע ובחמש לפנות בוקר, ולהזמין ממשכימי הקום שיעלו אל מעון קדשו לשתיית תה.

בלבבם של חסידים באים בימים, יוקד זיכרון ה'תה' בקודש פנימה כמכוות אש. בין המוזמנים אל שתיית התה בקודש פנימה היה הגאון רבי משה שובקס זצ"ל, ראש ישיבת בעלזא, אשר חיבה יתירה נודעה לו אצל מרן ה'בית ישראל'. באחד ה'פארטאגס' (-לפנות בוקר), כאשר הוזמן רבי משה לשתות 'תה' במחיצת הקודש, עמל הרבי משך דקות להכין תה משובח במיוחד, וכשהגישו לפני רבי משה זצ"ל התבטא: "תה שכזה, לא שתית מימך!"

מספרים עליו, על מרן ה'בית ישראל', שבצעידתו ברחובות שכונת 'מקור ברוך' באישון ליל שבת קודש, הבחין בשני בחורים

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

ביום ראשון באתי למשכיר והנחתי לפניו אלף שקלים, מחכה שהוא יסמן אצלו ששילמתי את השכירות לחודש זה. הוא מסמן בפנקס שלו, ורגע אחר כך מחזיר לי את הכסף: "החודש הזה אני לא לוקח ממך דמי שכירות"

פירותיהם בעולם הזה

הוא מסמן בפנקס שלו, ורגע אחר כך מחזיר לי את הכסף: "החודש הזה אני לא לוקח ממך דמי שכירות", הוא הסביר, "בחודש הזה בניתי ליד החדר שלך. היה פה קונגו שהרעיש מאוד הרבה, וזה הפריע לעבודה שלך. הרי כל הסיבה שאתה שוכר חדר זה כדי לעבוד בשקט, ואני הפרעתי לך בעבודה". אמרתי לו, שבחלק מהשעות כלל לא שהיתי בחדר, ובאופן כללי לא חשתי כל הפרעה, והוא אינו צריך להפסיד. אבל הוא התעקש על שלו, ואלף השקלים נשארו אצלי. שאלתי את עצמי, מאיפה נחתו אצלי אלף שקלים? מה פתאום ה' שולח לי סכום כזה? ואז נזכרתי באלף השקלים שגייסתי ביום שישי האחרון, עבור יהודי תלמיד חכם. זה מה שאמרו חז"ל: "מה שאדם עושה, לעצמו הוא עושה".

(גיליון השגחה פרטית)

ביום שישי ניגש אליי יהודי תלמיד חכם וסיפר לי שהוא במצב קשה, ואין לו כסף להוצאות שבת. אמרתי לו: השבת שלך חשובה לכולנו. יחד הסתובבנו בשיטבלאך בין ישראל קדושים, נתבעים ונותנים. מדהים לראות את כוח הצדקה בעם ישראל. אנשים פשוט תורמים בחפץ לב לדבר מצווה, כאשר ברור שאיני מדבר כאן עם גבירים או עם אנשים שאין להם מה לעשות עם הכסף. בתום הסיבוב הגענו לסכום של אלף שקל, וכך יכולנו לערוך קנייה נכבדת של חלות, עופות, דגים וכל טוב, כיאה למשפחה מבורכת. אני עובד בחדר שכור, ובכל חודש משלם למשכיר אלף שקלים. ביום ראשון הגיע מועד התשלום, ואני מגיע ומניח אלף שקלים כמוסכם, מחכה שהמשכיר יסמן אצלו ששילמתי את השכירות לחודש זה.

יומא דהילולא

כשראה ראש הישיבה שהרבנית עדיין חוסמת את היציאה מחששה לשלומן, המשיך ואמר לה: "אם לא תתני לי לצאת מהדלת, איאלץ לקפוץ מהחלון..."

ליומא דהילולא של מרן הגאון רבי יהודה צדקה זצוק"ל ראש ישיבת פורת יוסף

לצאת מהדלת, איאלץ לקפוץ מהחלון. מבטיחך אני שלא יארע שום נזק לא לי ולא לילדים". רק אז בשומעה זאת התרצתה הרבנית ונתנה לו לצאת. ראש מועצת חכמי התורה הגאון הגדול חכם שלום כהן שליט"א נמנה על תלמידיו של ראש הישיבה זצוק"ל וזיע"א. באחד מימי הצנע, בהם חולקו מים ולחם במשורה, ולפעמים היו עומדים בתור שעתיים ושלוש כדי לקבל מים, איחר חכם שלום שליט"א לשיעור. לשאלת ראש הישיבה: "מדוע איחרת?" ענה חכם שלום שליט"א: "כבודו יודע שההורים שלי זקנים (אביו היה ראש המקובלים חכם אפרים הכהן זיע"א) ונאלצתי לעמוד היום בתור יותר משעתיים כדי לקבל מים". ראש הישיבה זיע"א לא ויתר והמשיך ואמר: אני תמה עליך ר' שלום, שהרי בוודאי ידועה לך קושיית הגמרא אודות הסתירה

מסירותו של הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל ללמוד וללמד את תורתנו הקדושה לא ידעה גבולות. היה זה בימים בהם סבלו אנשי היישוב הישן שבירושלים מהתנכלויות ופרעות קשות שבוצעו על ידי הערבים. באחד הימים בהם היה המתח בשיאו, התכונן מורנו ורבנו לצאת מביתו כדי למסור שיעורי תורה, אך רעייתו הרבנית ע"ה הביעה את חששה הגדול מהתנכלויות שבחוץ ואף ניסתה לחסום את היציאה באומרה: "אני חוששת שהערבים יזיקוך חלילה, אנא תישאר היום בבית". ראש הישיבה זיע"א הרגיעה בנועם שפתיו ואמר לה: "זה עתה ייסדתי שיעור תורה חדש להצלת עמינו מהפוגרומים, חייב אני לצאת ולומר שיעור". וכשראה שעדיין חוסמת היא את היציאה מחששה לשלומן המשיך הוא זלה"ה ואמר: "אם לא תתני לי

"אספר לך את אשר קרה איתי", ענה לו ראש הישיבה: "אתמול בלילה לאחר 'תיקון חצות' בכיתי על מיטתי והתחננתי: ריבנו של עולם! מחר בבוקר מחלקים מים ואני רוצה לאחר ללימוד בישיבה, תעזור לי! ומיד יצאתי מהבית והלכתי לכיוון הבור שהיה סגור במנעולים, כשהסתובבתי סביבו הבחנתי בנקב קטן, ומיד רצתי לבית והבאתי צינור גומי ודליים, ותחבתי את הצינור בנקב ושאפתי רבות עד שהחלו לצאת מים דרך הצינור, ומילאתי את הדליים וחזרתי לבית".

זכותו תגן עלינו אמן.

(גיליון אהבת ישראל)

בפסוקים: "כל צמא לכו למים", משמע, שהצמא צריך ללכת למים; ואילו בפסוק אחר כתוב: "לקראת צמא יאתיו (יביאו) מים", משמע שצריכים להביא את המים אל הצמא. ומתרתת הגמרא: כאן בעוסק בתורה לשמה, וכאן בעוסק בתורה שלא לשמה", דהיינו: העוסק בתורה לשמה זוכה הוא שהמים יגיעו אליו עד השולחן, והעוסק בתורה שלא לשמה צריך הוא לצאת ולהביא מים.

חכם שלום שליט"א הבין את התוכחה, ובכל זאת ניגש לראש הישיבה לאחר השיעור, ובענוות חן גדולה שאל: "ומה עשה מורנו ורבונו שליט"א? האם לא הלך לעמוד בתור לחלוקת המים?"

השו"ת היומי

קניית בגדים במחיר מלא או במחיר מבצע

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

תשובה: התשלום התחייב בשעה שקנה את הבגדים וצריך לשלם חמש מאות ₪ כפי אותה שעה, הטעם, כאשר לקח את הבגדים קנה ואתם בקנין גמור והתחייב בסכום כפי המחיר באותו זמן, ואח"כ בין אם הוזל המחיר ובין אם התייקר, החוב לא ישתנה.

מה שיש לדון ע"פ הדין שכאשר המוכר מקפיד על התשלום [עייל ונפיק אזוזי] המקח בטל כל עוד הקונה לא שילם, וא"כ יוכל לחזור בו מהמקח ולקנותו עכשיו במחיר מבצע, אכן מבואר בנתיבות (ס"י צ"א סק"ט) דאם הסכים המוכר למכור בהקפה המקח קיים גם אם הלוקח מתעכב מלשלם, לכן בנ"ד המחיר נשאר כפי שעת הקנייה ולא משתנה לפי שעת התשלום בפועל, וע"ע משפט שלו' ס"י ק"צ.

שאלה: קניתי בגדים בחנות מסוימת במחיר 500 ₪ ונתתי למוכר את הכרטיס אשראי והעביר ולא יצאה קבלה, אמר לי המוכר שכנראה העיסקא אושרה וליתר בטחון יקח את פרטי ואם יתברר שהעיסקא לא עברה יודיע לי שאשלם, לאחר שבוע התקשר אלי והודיע שהעיסקא לא עברה ועלי לשלם, בדקתי מול חברת האשראי ונתברר לי שבאמת לא עברה העיסקא, אלא שכעת כבר יש מבצע בחנות ואותם בגדים שקניתי בחמש מאות שקלים כיום ניתן לקנותם בשלש מאות ₪ בלבד, השאלה האם אני מחוייב לשלם מחיר מלא או שמא כיון שבאותו זמן העיסקא לא בוצעה זכותי לקנות כיום לפי המבצע? וכן יש לדון מה יקרה אם המחיר התייקר באותו זמן האם ישלם כשעה שקנה או כשעה ששילם?

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

אדם בינוני שדרכו להשמר מחטא ונכשל רק
לפעמים - גם אם ראוהו שחטא אסור לגלות זאת,
ואסור לבזו לו ולשנאו אלא מחוייבים לדונו לכף
זכות, שלא התכוון או לא ידע חומר האיסור

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

שחטא יש לתלות שעשה זאת בלא מתכוון או שלא ידע וכדומה, ואסור לגלות את חטאו, וגם אם ראוהו בכך כמה פעמים. ולא זו

בסעיפים הנלמדים היום כותב ה'חפץ חיים', כי אדם בינוני שדרכו להשתמר מחטא, ונכשל רק לפעמים, אזי גם אם ראינו

שגם לדעות שאינם נחשבים כתינוקות שנשבו, אין היתר לדבר עליהם לשון הרע, ראה שם בהרחבה. מאידך, דעת הגר"ח קנייבסקי שגם על 'תינוק שנשבה' מותר לספר לשון הרע כיון שאינו בכלל 'עמיתך'. ויש שכתבו עוד, שיש לחוש לדברי המדרש שאין לספר לשון הרע אפילו על נכרי, כדי שלא יתרגל על ידי כך לדבר גם על יהודי. ורק באופן שמראה בזה את חסרונם של אלו שחיים ללא תורה, הוי לתועלת ומותר.

כל האמור עד כה הוא בחטאים שיש לתלות שהאדם לא ידע וכדומה. ומה הדין בחטאים שאיסורם ידוע לכל, ובוודאי ידע את האיסור והתכוון לחטוא, כגון איסורי עריות או מאכלות אסורות? גם כאן כותב ה'חפץ חיים' כי באדם שהוא בינוני בשאר דברים ועל פי רוב דרכו להישמר מחטא, וראו שנכשל רק פעם אחת בסתר - אסור לגלות חטאו, כי אולי שב בתשובה. ואפילו לדייני העיר אסור לגלות. אלא עליו להוכיחו בינו לבין עצמו בלשון רכה בלי להכלימו [ובביאורים ומוספים הביאו כי מדברי ה'חפץ חיים' משמע שאם אינו יכול להוכיחו, כגון שאין לו שיג ושיח עמו וכדו', מותר לו לספר למישהו אחר שיכול להוכיחו]. וכל שכן אם הוא תלמיד חכם שגבר יצרו עליו פעם אחת, ודאי אסור לפרסם חטאו, ואסור אפילו להרהר אחריו, כי ודאי עשה תשובה. ולשומעים אסור להאמין לכך אלא לחוש בלבד [וראה עוד בביאורים ומוספים לענין חובת תוכחה במקרה זה].

בלבד - אלא גם אותו אחד שבעצמו ראהו חוטא, אסור לו לבזו לו ולשנאו בשביל זה, ועליו לדונו לכף זכות, ולכמה פוסקים זו מצוות עשה דאורייתא של "בצדק תשפוט עמיתך".

בביאורים ומוספים מציינים בעניין זה מדברי ה'חפץ חיים' להלן, שהוא הדין כשוודאי יודע שאסור, רק שלא יודע חומרת הדבר, ואם היה יודע ייתכן שלא היה נכשל - גם כן אסור לדבר עליו. ואם אמרו לו במפורש שהדבר אסור, אזי בדבר שהאיסור אינו מפורסם, צריך שיאמר לו זאת אדם נכבד שראוי לסמוך עליו, או שיראה לו בספר, אבל בלא זאת אינו נחשב כמזיד, כי אינו סומך על המוכיחו. והכלל בדברים אלו, כתב ב'סדר היום', שישקול הדברים כפי דעת חברו ולא כפי דעתו, כי לא כל הדעות שוות, וייתכן שלפי דעת חברו ולפי השגתו אולי ימצא כי אין לו עוון ואשמה.

עוד מביאים בביאורים ומוספים, שגם דברים שהכל יודעים שנוהגים בהם איסור, אך לא יודעים את עצם האיסור, כגון בזמנים שלא היה ידוע חומר האיסור של השחתת זקן בתער, כתב בשו"ת רעק"א שהחוטא בזה נחשב שוגג, ומבואר שם שהכל תלוי במציאות של אותו דור, כמה מפורסם האיסור.

בביאורים ומוספים מביאים בהקשר לכך את דעות הפוסקים בעניין יהודים שאינם שומרי תורה ומצוות בזמננו, האם נחשבים כתינוקות שנשבו. אמנם סיכום הדברים לעניין לשון הרע הוא,

דקה מתוקה - 60 שניות מרתקות על הדף היומי

מדוע לגבי שמיטה נוקטת התורה בלשון יחיד?

ראש השנה דף ט

שדך לא תזרע

ובשמיטה - בלשון יחיד.

באופן אחר מיישב הגרמ"ד הלוי סאלאבייצי"ק זצ"ל על פי הרמב"ם (שמיטה ויובל פ"י ה"ח) שהיובל אינו נוהג אלא כאשר כל ישראל יושבים בארץ ישראל. ואילו לגבי השמיטה מבואר בדברי הרמב"ם (שם פ"ד הכ"ה) שנוהגת אף שאין כל ישראל יושבים בארץ. ולדבריו, אף אם יהיה יהודי אחד בארץ - יהיה חייב בהלכות שמיטה.

משום כך לגבי השמיטה נקטה התורה לשון יחיד, שכן גם אם אדם יחיד שוהה בארץ ישראל הוא חייב בהלכותיה, ואילו לגבי יובל צריך שיהיו כל ישראל בארץ בכדי לקיים הלכותיו, ולכן נכתב בו לשון רבים.

(גליון אוצר המעלה)

ובשנה השביעית שדך לא תזרע וכרמך לא תזמר... יובל הוא שנת החמישים שנה תהיה לכם לא תזרעו ולא תקצרו (כה ד-יא) יש להבין מדוע לגבי שנת השמיטה התורה נוקטת לשון יחיד - "לא תזרע", "לא תזמר", ואילו לגבי שנת היובל הדיבור הוא בלשון רבים - "לא תזרעו ולא תקצרו"?

הצפנת פענח מפרש שבשנת השמיטה איסור העבודה הוא על הבעלים, שהרי עבודת שדה שמור נאסרה, ולא עבודת שדה הפקר (תוס' סוכה לט:). ואף בשנת היובל האיסור הוא על הבעלים. אך בשנת היובל השדה יוצאת לבעליה רק ביום כיפור, שאז תוקעים בשופרות. וכיון שבשנת היובל כולה יש שני בעלים - הראשון עד יום כיפור והשני מיום כיפור, ומה שאין כן בשנת השמיטה שיש רק בעלים אחד, לכן איסור העבודה ביובל נאמר בלשון רבים,

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

וזה דבר השמטה

הננו שמחים לבשר לציבור הלומדים על תכנית הלימודים 'קנין שביעית' ללימוד שינון וחזרה ומבחנים על הלכות שביעית בשנת השמיטה.

תכנית הלימודים

בכל חודש ילמדו פרק במשניות שביעית, עם פירוש הרמב"ם והר"ש, וההלכות הנוגעות להם ברמב"ם הל' שמיטה ויובל לפי סדר המשניות עפ"י ציון ה'עין משפט', ספר 'דרך אמונה' למרחן רבינו שר התורה הגאון הגדול רבי חיים קנייבסקי שליט"א על סדר הרמב"ם הנ"ל [ללא ביאור ההלכה וציון ההלכה]. התכנית תחל בחודש חשוון תשפ"ב ותימשך כעשרה חודשים עד חודש תמוז תשפ"ב סדר הלימוד במסגרת התכנית נקבע ע"י צוות ת"ח מופלגים מביהמ"ד הגבוה להלכה בהתיישבות בהכוונתו של ראש ביהמ"ד הגאון רבי יוסף אפרתי שליט"א. התוכנית מיועדת לאברכים ולבחרים (מגיל 13 ומעלה). חוברות תוכן הלימוד של התכנית יופצו בבתי הכנסת ברחבי הארץ.

המבחן

במבחן יהיו 10 שאלות, והן יהיו רק על המשניות, ההלכות ברמב"ם [עפ"י ציון העין משפט] וספר 'דרך אמונה' על סדר הרמב"ם הנ"ל.

המלגות

על המבחן הראשון לא תינתן מלגה. ציון מעל 80% יזכה את הנבחן בספר 'המפתח' ובשלושה כרטיסי הגרלה ע"ס 10,000 דולר שתתקיים בסוף תכנית 'קנין שביעית'. החל מהמבחן השני, המלגות כדלהלן:

הציון	המלגה ל-500 המצטיינים	המלגה לשאר המשתתפים
96%-100%	100 ₪	זיכוי 100 ₪ לקניית ספרי 'דרשו' + 2 כרטיסי הגרלה*
91%-95%	80 ₪	זיכוי 80 ₪ לקניית ספרי 'דרשו' + 2 כרטיסי הגרלה*
86%-90%	60 ₪	זיכוי 60 ₪ לקניית ספרי 'דרשו' + 2 כרטיסי הגרלה*
80%-85%	50 ₪	זיכוי 50 ₪ לקניית ספרי 'דרשו' + 2 כרטיסי הגרלה*

מועדי המבחן

המבחנים יתקיימו אחת לחודש בכל מוקדי המבחנים ב'דרשו' בכולל בימי חמישי, ובמוקדי מבחני 'הדף היומי בבלי' בימי שישי המתפרסמים מעת לעת.

רישום

נבחני 'דרשו' בתוכניות אחרות אינם צריכים רישום מחדש.

להצטרפות של נבחנים חדשים ולקבלת התכנית המפורטת הכוללת את תכני הלימוד: **02-5609000** פקס **02-6540269** מייל **dirshu@acheinu.co.il**

* כרטיסים להגרלה ע"ס 10,000 דולר

כיצד ניתן לוודא באמצעות משקל שנפחו של האתרוג הוא 'כביצה'?

את מדידת הנפח ניתן לבצע על ידי הכנסת האתרוג לכוס מלאה במים עד שפתה, ומדידת כמות המים שנשפכה; ולחילופין, על ידי משקל האתרוג, וכגון: לדעה שצריך כשתי ביצים, ושתי ביצים הם 100 סמ"ק - אם משקל האתרוג 100 גרם, בודאי יש בו 100 סמ"ק, כיון שמשקלם הסגולי של המים, גדול ממשקלו הסגולי של האתרוג.

[שו"ע תרמח, כב, וביה"ל ד"ה פחות; ביאורים ומוספים דרשו, 122 ור"ט]

האתרוג צריך להיות בגודל 'כביצה' לפחות, משום שבגודל זה נחשב שנגמר הפרי. ויש מהאחרונים שכתב, שזו הלכה למשה מסיני. ונחלקו האחרונים, אם גודל האתרוג לכתחילה, הוא כביצה אחת בת זמננו, או כשתי ביצים בנות זמננו, משום שהן קטנות מהביצים שבזמן חז"ל; ויש אומרים, שראוי להדר באתרוג שגודלו כשתי ביצים, אך אף אם גודלו כביצה אחת הריהו כשר לכתחילה, וניתן לברך עליו.

מדוע צריך לשלם עבור ארבעת המינים ולא לקנותם בהקפה?

מועילים אלא מדרבנן. ואף ארבעת המינים של הפקר, אין יוצאים בהם ידי חובה, אלא צריך להתכוון לקנותם במעשה קנין מסוים, כדי שיהיו שייכים לנוטל. וכל שכן שאין יוצאים ידי חובה בארבעת המינים גזולים, אשר בהם, באופנים מסוימים, אין יוצאים ידי חובה אף בשאר הימים של חג הסוכות, משום שזו 'מצוה הבאה בעבירה'.

[שו"ע תרמט, א, ומשנ"ב א ר"ז; ביאורים ומוספים דרשו, 4]

על מצות ארבעת המינים כתוב בתורה: "וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן", ודרשו חכמינו ז"ל: "לכם - משלכם", דהיינו, שביום הראשון של חג הסוכות צריך שארבעת המינים יהיו שייכים לנוטל עצמו.

ולכן, בעת רכישת ארבעת המינים ראוי לשלם עליהם, ולא לקנותם בהקפה, כיון שבאופן זה הם נקנים ב'קנין כסף' המועיל מדאורייתא, ולא בקנין משיכה או בקנין הגבהה בלבד, שאינם

קניני גזילה: 'שינוי מעשה' ו'יאוש ושינוי רשות'

וכמו כן, אם הגזולן מכר או נתן את החפץ לאדם אחר, והבעלים כבר התייאשו מהחזרת החפץ - 'נקנה' החפץ לאותו אדם, והגזולן חייב להשיב רק את תמורתו. לדעת השולחן ערוך, דין זה אמור גם במקרה שהיאוש היה לאחר מכירת החפץ, אך לדעת הרמ"א, החפץ נקנה לקונה רק אם היאוש היה לפני המכירה. 'קנין' זה מכונה 'יאוש ושינוי רשות'.

[שו"ע תרמט, א, משנ"ב ב, ד ר"ה, שעה"צ א, וביה"ל ד"ה בגזול, וד"ה כגון; ביאורים ומוספים דרשו, 8 ור"ט]

חפץ גזול, חובה על הגזולן להשיבו לבעליו כמות שהוא, ואינו יכול להותיר את החפץ ברשותו ולשלם את תמורתו, ללא הסכמת הבעלים. אולם, אם החפץ השתנה בידו בשינוי בלתי הפיך - באופן שעל ידי זה השתנה (מעט) גם שם החפץ, כגון ססיתת אבנים והפך אותן מ'אבנים' בעלמא ל'אבנים מסותתות' - למרות שהבעלים לא התייאשו מהחזרת החפץ, 'קנה' הגזולן את החפץ, ואינו חייב להשיב אלא את תמורתו. 'קנין' זה, מכונה 'שינוי מעשה'.

* אתרוג המורכב משני מינים, כגון מאתרוג ולימון - פסול. ויש מהפוסקים שכתב שהוא פסול רק מדרבנן, אך לדעת רוב הפוסקים הוא פסול מדאורייתא. והפוסקים ציינו מספר סימנים לזיהוי האתרוג המורכב; אך אין לסמוך על סימנים אלו כדי להכשיר אתרוג, אלא יש ליטול רק אתרוג שקיימת לגביו מסורת והשגחה כי לא הורכב.

* אתרוג בצבע ירוק כהה, פסול, משום שצבע זה מלמד כי הפרי עדיין אינו בשל כל צורכו. ואתרוג ירוק שידוע כי הוא עתיד להצהיב, כשר אף בטרם הצהיב.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם יש חובה לאכול סעודת 'מלווה מלכה' במוצאי יום הכיפורים שחל בשבת?

שאכל ביום הכיפורים, אם הוא מחויב לאכול גם במוצאי היום; ועוד, שאת סעודת מלווה מלכה, לכתחילה יש לקיים בפת. וכתבו הפוסקים, ש'המדקדקים במעשיהם' מתחילים במוצאי יום הכיפורים בבניית הסוכה, כדי להסמיך קיום מצוה אחת לחברתה; וראוי לכל אדם להשלימה למחרת היום, ב"א בתשרי.

[שו"ע תרכד, ה, ומשנ"ב טו ר"ט; ביאורים ומוספים דרשו, 18]

חכמינו ז"ל אמרו, שבמוצאי יום הכיפורים יוצאת 'בת קול' ומכריזה: "לֵךְ אֲכַל בְּשִׁמְחָה לַחֲמֶךָ וּשְׂתֵה בְּלֵב טוֹב יֵינְךָ", כלשון ספר קהלת. ולילה זה הוא מעין חג, ואוכלים ושמחים בו. וכשחל יום הכיפורים בשבת - נחלקו הפוסקים אם יש חובה לאכול סעודת 'מלווה מלכה' במוצאי היום; ולמרות שכל אדם אוכל במוצאי יום הכיפורים, יש משמעות לנדון זה לגבי חולה

הלוח היומי

י"ב בחשוון | רבי יהודה יהושע ב"ר שאול צדקא זצ"ל, ר"י פורת יוסף, בעל קול יהודה

יארצייט:

תקמ"ט: רבי זאב וולף ב"ר אברהם קיצעס זצ"ל, תלמיד הבעש"ט ורבה של קהילת טולצ'ין.

תרי"ד: רבי ישראל דב בער ב"ר דוד הלוי (המגיד) הרב מסטעפין זצ"ל.

תרכ"ו: רבי נחום ב"ר אברהם לוי משאדיק זצ"ל, מגדולי ירושלים, בעל אבני קודש, הוקמו ע"ש ישיבות הר"ן בא"י.

תרכ"ט: רבי אהרון ב"ר יצחק זינגר זצ"ל, ראב"ד מטרסדורף ובעל תפארת אהרן.

תרפ"א: רבי יעקב ב"ר יוסף חיים מבגדאד זצ"ל, בעל ציצים ופרחים, זכות אבות ועוד.

תשי"ב: רבי בן ציון ב"ר מרדכי חזן זצ"ל, רבה הספרדי של העיר העתיקה ומייסד ישיבת פורת יוסף ובעל מלי דהספדא, דרושים לכל השנה ועוד.

תשמ"ט: רבי טוביה ב"ר צבי יעקב ליסיצין זצ"ל, ר"י היכל התלמוד ובעל כרם טביה.

תשנ"ב: רבי יהודה יהושע ב"ר שאול צדקא זצ"ל, ר"י פורת יוסף, בעל קול יהודה.

יארצייט מרן הגאון רבי יהודה יהושע ב"ר שאול צדקה ראש ישיבת "פורת יוסף"

להרגיש תחושת הודאה בברכות הנהנין

כאשר היו מגישים פירות לפני מרן הג"ר יהודה צדקה בגמר סעודות השבת, היה קורא לעבר ילדיו ושאר המסובים: "ראו נא כמה גדולים ומפוארים הם מעשי אלוקינו אשר ברא בחסדו שפע כזה של מינים, מי ברא כל אלה? הלא הוא הקל הטוב והמיטיב עמנו כל החיים, בואו נשבח ונהלל ונודה לשמו..."

(וזאת ליהודה ח"א עמ' 358)

כאשר אנו מברכים קודם האכילה, נשתדל לחוש רגשי הודאה להשי"ת על המאכל שנתן לנו

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il